

Herziening SZW-keurings- regimes arbeidsmiddelen

98/16

Herziening SZW-keuringsregimes arbeidsmiddelen

Advies Herziening SZW-keuringsregimes arbeidsmiddelen

Uitgebracht aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Publicatienummer 16, 18 juni 1998

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	9
2. De adviesaanvraag	11
2.1 Aanleiding en uitgangspunten	11
2.2 Voorstel t.a.v. keuringsregimes	12
2.3 Vragen van de staatssecretaris	12
2.4 Relatie met MDW-traject	13
3. Behandeling van de adviesaanvraag	15
4. Aanleiding en uitgangspunten	17
4.1 Aanleiding	17
4.2 Uitgangspunten	17
5. Keuzen voor wettelijke keuringsregimes	19
5.1 Drukapparatuur	19
5.2 Liften, roltrappen en dergelijke	20
5.3 Arbeidsmiddelen	21
5.3.1 Hijskranen	21
5.3.2 Hijs- en hefwerktuigen voor personen	22
5.3.3 Hijs- en hefwerktuigen en hijs- en hefgereedschappen aan boord van schepen	23
5.3.4 Overige arbeidsmiddelen	24
6. Normalisatie en certificatie	25
7. Bedrijfsinterne keuringsdiensten	27

8.	Overige aspecten herziening keuringsregimes	29
8.1	Centraal register	29
8.2	Monitoring	29
8.3	Kenniscentra	30
8.4	Eenduidige interpretatie	30
8.5	Samenhang met MDW-traject	30
8.6	Keuring voor ingebruikname	30
8.7	Wenselijkheid harmonisatie	30
9.	Kosten voor het bedrijfsleven	33
10.	Ten slotte	35

Bijlagen

1.	Adviesaanvraag en beleidsnota	39
2.	Samenstelling Commissie Arbeidsomstandigheden (ARBO)	55
3.	Samenstelling Werkgroep Herziening keuringsregimes arbeidsmiddelen	57

Bijlage 1 is digitaal niet beschikbaar.

Samenvatting

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aan de Commissie Arbeidsomstandigheden op 12 december 1997 advies gevraagd over een herziening van de bestaande keuringsregimes voor drukapparatuur en arbeidsmiddelen. Met name gaat het daarbij om druk- en stoomtoestellen, liften en hijskranen.

Niet alleen de implementatie van EG-richtlijnen en de gebleken behoefte aan invulling van nationaal beleid waren voor de staatssecretaris aanleiding om de bestaande keuringsregimes opnieuw te bezien. Andere argumenten zijn het feit dat de keuringsregimes al geruime tijd bestaan, maar ook dat de bestaande keuringsverplichtingen opnieuw zouden moeten worden beoordeeld in het licht van de huidige beleidsopvattingen. De staatssecretaris heeft dan ook gekeken naar de mogelijkheid van invoering van marktwerking in keuringsregimes, het aansluiten op Europese productrichtlijnen, modernisering (normalisatie en certificatie) en de onderlinge consistentie in keuringsregimes. De staatssecretaris concludeert dat, met enkele aanpassingen, de bestaande keuringsregimes kunnen worden gehandhaafd. Verder zou een keuringsregime moeten worden ingevoerd voor moderne typen van arbeidsmiddelen zoals hoogwerkers en hangsteigers.

De commissie heeft geen fundamentele bezwaren tegen het voorstel van de staatssecretaris de bestaande keuringsregimes opnieuw te beoordelen. Zij heeft wel enige twijfels over de aan de herbeoordeling verbonden conclusies en over de wijze van het inzetten van beleidsinstrumenten.

Bij de beoordeling van het voorstel van de staatssecretaris heeft de commissie als uitgangspunt gehanteerd dat keuringsregimes moeten bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de Arbeidsomstandighedenwet: een zo groot mogelijke veiligheid, een zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid en het bevorderen van het welzijn bij de arbeid. Alle overige uitgangspunten zijn daaraan ondergeschikt.

De commissie onderschrijft de door de staatssecretaris gehanteerde twee cumulatieve criteria voor de keuze van een wettelijk keuringsregime, te weten: er moet sprake zijn van een reële kans op ongevallen waarbij ten minste twee personen tegelijkertijd ernstig tot dodelijk gewond kunnen raken én de keuring dient een wezenlijke bijdrage te leveren aan de veiligheid het arbeids-

middel in de gebruiksfase. Vanwege de arbitraire grens van 'ten minste twee personen' stelt de commissie voor in de komende jaren ook te registreren bij welke arbeidsmiddelen sprake is van ten minste één dode of ernstig gewonde als gevolg van het technisch falen van het arbeidsmiddel.

De commissie onderschrijft de door de staatssecretaris gemaakte keuze van (arbeids)middelen die onder een wettelijk keuringsregime zouden moeten vallen.

De commissie gaat dan ook akkoord met de voorstellen van de staatssecretaris van handhaving van de wettelijke keuringsverplichtingen voor drukapparaatuur, liften, mobiele kranen en torenkranen.

Ten aanzien van drukapparaatuur pleit de commissie voor handhaving van de huidige situatie van opstelling van keuringsvoorschriften door een onafhankelijke commissie van deskundigen en vaststelling ervan door de overheid.

Verder stemt de commissie in met een mogelijk risico-afhankelijke keurings-termijn bij drukapparaatuur.

De commissie wijst erop dat voor mobiele kranen en torenkranen het wettelijke keuringsregime zal moeten worden aangepast aan de huidige praktijk van het niet meer uitvoeren van de ingebruiknamekeuring door een gecertificeerde instelling. In de praktijk bestaat voor dit type kranen met CE-markering aan een dergelijke keuring ook geen behoefte meer. De ingebruiknamekeuring dient echter wel te worden gehandhaafd voor dit type kranen zonder CE-markering.

Verder pleit de commissie voor invoering van een wettelijke verplichte opstellingskeuring door een gecertificeerde keuringsinstelling voor torenbouwkranen op rails. Dergelijke kranen worden in delen aangeleverd en op elke nieuwe locatie weer opgebouwd. Bij invoering van een dergelijke verplichting dient de frequentie van de verplichte periodieke keuring door een gecertificeerde instelling te worden afgestemd op de verplichte opstellingskeuring.

De commissie stemt eveneens in met het voorstel van de staatssecretaris een verplicht keuringsregime in te voeren voor hijs- en hefwerktuigen voor personen (hangsteigers en hoogwerkers), met uitzondering van de verplaatsbare hangsteigers, alsmede met de voorgestelde keuringsfrequentie. De commissie is het met de staatssecretaris eens dat een oplossing van de veiligheidsproblematiek bij de verplaatsbare hangsteigers moet worden gezocht in het stellen van deskundigheidseisen aan de gebruiker.

De commissie vraagt aandacht voor situaties waarbij sprake kan zijn van meerdere wettelijk verplichte keuringsregimes opdat overlap in keuringen en administratieve rompslomp wordt voorkomen.

Ten aanzien van hijs- en hefwerktuigen en hijs- en hefgereedschappen aan boord van schepen heeft de commissie begrip voor het standpunt van de

staatssecretaris geen wijzigingsvoorstellen in te dienen omdat daartoe op grond van internationale verplichtingen geen ruimte bestaat. De commissie vindt echter dat op termijn een afstemming van de wettelijke verplichtingen van deze middelen aan boord van schepen en aan de wal in de rede ligt.

Ten aanzien van invoering van normalisatie en certificatie brengt de commissie eerder over dit onderwerp uitgebrachte adviezen in herinnering. Zij concludeert dat na het uitbrengen van die adviezen vooralsnog te weinig vorderingen zijn gemaakt met betrekking tot het daadwerkelijk kunnen waarmaken van taken en verantwoordelijkheden van sociale partners in het normalisatieproces.

De commissie staat in beginsel niet afwijzend tegenover de inschakeling van bedrijfsinterne keuringsdiensten voor het verrichten van verplichte keuringen binnen de eigen bedrijven. Voorwaarde daarbij is dat nadere regelingen moeten worden getroffen ten aanzien van een gegarandeerde functionele onafhankelijkheid en ten aanzien van criteria voor deskundigheid en kwaliteit. In het accreditatieschema zouden daartoe criteria moeten worden opgenomen.

Ten slotte plaatst de commissie een aantal kanttekeningen bij andere aspecten van de voorgenomen herziening van de keuringsregimes, die betrekking hebben op het centraal keuringsregister, de monitoring, kenniscentra, eenduidige interpretatie, de samenhang met het MDW-traject productwetgeving en de keuring voor ingebruikname.

1. Inleiding

Bij brief van 12 december 1997 heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid advies gevraagd aan de Commissie Arbeidsomstandigheden over het voornemen de keuringsregimes voor drukapparatuur en arbeidsmiddelen te herzien. Het gaat daarbij met name om druk- en stoomtoestellen, liften en hijskranen.

In het kader van dit advies zal in het algemeen worden gesproken van (arbeids)middelen.

Bij de adviesaanvraag zijn de volgende bijlagen gevoegd:

- de beleidsnota over de keuring van arbeidsmiddelen en producten in de gebruiksfase;
- het verslag van het evaluatieonderzoek periodieke keuringen van arbeidsmiddelen van januari 1997;
- de discussienota ‘Goed keuren? SZW op zoek naar een samenhangend keuringsbeleid’ van 31 oktober 1996.

Het ontwerp voor het advies is voorbereid door een daartoe ingestelde Werkgroep Herziening keuringsregimes arbeidsmiddelen (KAR).

Het advies is als volgt opgebouwd.

In hoofdstuk 2 wordt de adviesaanvraag behandeld. Daarbij wordt ingegaan op de argumentatie van de staatssecretaris om de bestaande keuringsregimes alsmede de gehanteerde beleidsuitgangspunten en de concrete uitwerking ervan voor het keuringsregime van de verschillende (arbeids)middelen opnieuw te bezien.

In hoofdstuk 3 wordt de wijze van behandeling van de adviesaanvraag door de commissie aangegeven. De hoofdstukken 4 tot en met 8 bevatten de standpunten van de Commissie Arbeidsomstandigheden over de diverse aspecten van de adviesaanvraag en een beantwoording van de door de staatssecretaris expliciet gestelde vragen. Hoofdstuk 9 bevat nog enkele slotopmerkingen.

De adviesaanvraag en de daarbij horende beleidsnota zijn bijgevoegd als bijlage 1. De overige bijlagen van de adviesaanvraag zijn vanwege de omvang niet bijgevoegd. Deze bijlagen zijn opvraagbaar bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor de samenstelling van de Commissie Arbeidsomstandigheden en de Werkgroep Herziening keuringsregimes arbeidsmiddelen wordt verwezen naar respectievelijk bijlage 2 en 3.

De Commissie Arbeidsomstandigheden heeft het advies vastgesteld in haar vergadering van 18 juni 1998.

2. De adviesaanvraag

In dit hoofdstuk wordt in het kort de adviesaanvraag van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geschetst.

Eerst wordt ingegaan op de aanleiding voor de nadere beschouwing van de huidige keuringsregimes en de bij de herbeoordeling van de keuringsregimes gehanteerde uitgangspunten en beleidsstandpunten (paragraaf 2.1).

Paragraaf 2.2 bevat de voorstellen van de staatssecretaris ten aanzien van de keuringsregimes voor de onderscheiden (arbeids)middelen.

In paragraaf 2.3 worden de door de staatssecretaris gestelde vragen vermeld. Tot slot wordt in paragraaf 2.4 een relatie gelegd met het MDW-traject voor productwetgeving.

2.1 Aanleiding en uitgangspunten

In de adviesaanvraag worden de volgende argumenten voor een nadere beschouwing van de huidige keuringsregimes vermeld.

De staatssecretaris noemt als eerste argument de tijdige implementatie van de EG-Wijzigingsrichtlijn Arbeidsmiddelen en de EG-richtlijn Drukapparatuur. Verder wijst hij erop dat, doordat met name in de wijzigingsrichtlijn wordt gesproken van ‘in de zin van nationale wetgevingen en/of praktijken’, er behoefte blijft bestaan aan nationaal beleid. Ten slotte vindt hij dat de bestaande keuringsverplichtingen opnieuw moeten worden gezien tegen een aantal uitgangspunten (de huidige beleidsopvattingen).

Daarnaast wordt in de nota ‘Goed keuren?’ als argument aangevoerd dat de keuringsregimes al weer geruime tijd bestaan en dat er daarom reeds aanleiding is de werking van de keuringregimes te evalueren en zonodig aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen.

De volgende (beleids)uitgangspunten worden door de staatssecretaris gehanteerd bij het opnieuw beoordelen van de bestaande keuringsregimes:

- de invoering van marktwerking in keuringsregimes, met waarborging van het bestaande veiligheidsniveau;
- de aansluiting van de nationale gebruikskeuringsregimes op de Europese productrichtlijnen;

- het moderniseren van de keuringsregimes, onder meer door invoering van normalisatie en certificatie;
- de onderlinge consistentie van de keuringsregimes.

2.2 Voorstel ten aanzien van de keuringsregimes

Op basis van een evaluatieonderzoek naar de bestaande keuringsregimes en met in acht neming van de voornoemde beleidsuitgangspunten concludeert de staatssecretaris dat de bestaande specifieke keuringsregimes, met enkele aanpassingen, in stand kunnen blijven. Verder stelt hij voor dat een keuringsregime zou moeten worden ingevoerd voor enkele nieuwe 'eigentijdse' typen van arbeidsmiddelen, zoals hoogwerkers en hangsteigers.

Schematisch weergegeven stelt de staatssecretaris voor:

<i>arbeidsmiddel</i>	<i>keuring</i>
hijskranen, liften, drukapparatuur	handhaving wettelijk verplichte keuring waarbij de grenzen worden bepaald door de risico's
hoogwerkers, hangsteigers	invoering wettelijk verplichte keuring
overige apparatuur (schiethamers, acetyleen-ontwikkelaars, reduceertoestellen)	intrekken wettelijk verplichte keuring

2.3 Vragen van de staatssecretaris

De staatssecretaris verzoekt de commissie hem te adviseren over de beleidsstandpunten en met name ten aanzien van:

- de gemaakte keuzen van periodiek te keuren producten;
- de positie van bedrijfskeuringsdiensten;
- het gebruik van accreditatie bij de aanwijzing van keuringsinstanties;
- de marktwerking bij keuringsinstanties;
- het kostenaspect van verplichte keuringen.

Andere beleidsstandpunten in de adviesaanvraag van de staatssecretaris hebben betrekking op het centraal register van gekeurde producten, monitoring, het behoud van kenniscentra, de eenduidige interpretatie van keuringen en keuringseisen en de keuring voor ingebruikname.

2.4 Relatie met MDW-traject

Het beleid ten aanzien van gebruikskeuringen heeft eveneens relaties met de MDW-operatie voor productwetgeving. In het kader van het MDW-traject worden aspecten van marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit van – onder meer – productwetgeving beoordeeld.

Het uiteindelijke doel is om alle productwetgeving in één wettelijke regeling onder te brengen. Als eerste zal daarbij de productwetgeving, welke nu nog valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, worden geharmoniseerd en samengevoegd in één productwet. Omdat dit traject een complexe materie betreft is ervoor gekozen het MDW-traject niet extra ingewikkeld te maken met het doorvoeren van beleidswijzigingen.

De staatssecretaris beschouwt de implementatie van Europese richtlijnen, de herziening van de onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vallende keuringsregimes en het MDW-project als afzonderlijke trajecten.

3. Behandeling van de adviesaanvraag

De commissie heeft de adviesaanvraag besproken en bediscussieerd aan de hand van een aantal vraagstellingen, waarbij ook andere aspecten aan de orde zijn gesteld dan waarover de staatssecretaris expliciet het oordeel van de commissie heeft gevraagd.

De commissie heeft onder meer de volgende onderwerpen ter bespreking aan zichzelf voorgelegd:

- de aanleiding en uitgangspunten van de adviesaanvraag;
- de huidige situatie en de gedachte van het stroomlijnen van de keuringsregimes;
- de hantering van de zogenoemde risicograaf als (beleids)instrument bij een ordening van risico's.

Na bespreking van deze vragen is de commissie overgegaan tot behandeling van de door de staatssecretaris expliciet gestelde vijf vragen (zie paragraaf 2.3). Daarbij is echter de volgorde enigermate aangepast.

Voorts zijn de overige aspecten van de herziening van het keuringsregime aan de orde gesteld.

In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens het oordeel van de commissie weergegeven ten aanzien van:

- de aanleiding en uitgangspunten (hoofdstuk 4);
- de keuzen voor wettelijke keuringsregimes (hoofdstuk 5);
- normalisatie en certificatie (hoofdstuk 6);
- de bedrijfsinterne keuringsdiensten (hoofdstuk 7);
- de overige aspecten herziening keuringsregimes (hoofdstuk 8)
- de kosten voor het bedrijfsleven (hoofdstuk 9).

Ten slotte worden in hoofdstuk 10 nog enkele afsluitende opmerkingen geplaatst.

4. Aanleiding en uitgangspunten

4.1 Aanleiding

De commissie concludeert uit de argumentatie van de staatssecretaris om de bestaande keuringsregimes aan een nadere beschouwing te onderwerpen, dat hij de noodzakelijke implementatie van een EG-wijzigingsrichtlijn aangrijpt om ook een aantal andere zaken uit een oogpunt van modernisering in de huidige wetgeving te wijzigen dan wel op te nemen.

De commissie heeft geen fundamentele bezwaren tegen de argumentatie van de staatssecretaris. Er bestaan evenwel enige twijfels ten aanzien van de uitwerking van de conclusies van de herbeoordeling van de keuringsregimes en ten aanzien van de wijze van de inzet van beleidsinstrumenten. In deze en volgende paragrafen zal de commissie daarop ingaan.

De commissie heeft bij de herbeoordeling van de keuringsregimes als uitgangspunt gehanteerd dat de keuringsregimes dienen bij te dragen aan de realisatie van de doelstellingen van de Arbowet, te weten een zo groot mogelijke veiligheid, een zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid en het bevorderen van het welzijn bij de arbeid. Alle overige uitgangspunten zijn daaraan ondergeschikt.

4.2 Uitgangspunten

Over de door de staatssecretaris bij de herbeoordeling van de keuringsregimes gehanteerde uitgangspunten merkt de commissie het volgende op.

De commissie is van oordeel dat *marktwerking* niet als een leidend beginsel moet worden gehanteerd voor de inrichting van een keuringsregime. Indien en voorzover marktwerking echter, door middel van het aanwijzen van meer keuringsinstellingen en het daarmee bevorderen van concurrentie tussen deze instellingen, een bijdrage kan leveren tot het optimaliseren van veiligheid met inachtneming van de werkgeversverantwoordelijkheid terzake, kan de commissie zich in dit beginsel vinden.

Mogelijk kan concurrentie tussen keuringsinstellingen voorts leiden tot een verhoging van de kwaliteit van dienstverlening.

De commissie acht het uitgangspunt van het *aansluiten van de nationale keuringsregimes op Europese productrichtlijnen* een vanzelfsprekendheid. De commissie gaat er daarbij van uit dat niet wordt getornd aan de doelstellingen van de Arbwet, zoals hiervoor in paragraaf 4.1 is aangegeven.

De commissie is van mening dat op zich geen bezwaar kan bestaan tegen het *moderniseren van keuringsregimes*. De commissie onderschrijft dan ook het standpunt dat keuringsregimes periodiek met het oog op voortschrijdende technologische ontwikkelingen en nieuwe (beleids)inzichten worden herbeoordeeld.

Bij de door de staatsecretaris voorgestelde inzet van instrumenten zoals certificatie en normalisatie plaatst de commissie een aantal kanttekeningen. Zij komt daarop terug in hoofdstuk 6.

De commissie onderschrijft de wenselijkheid van *consistentie in keuringsregimes*, met dien verstande dat het veiligheidsniveau niet ondergeschikt mag worden gemaakt aan het streven naar consistentie in keuringsregimes.

De commissie betwijfelt, gelet op de verschillende EG-richtlijnen en andere verdragsverplichtingen (ILO), of binnen afzienbare tijd op effectieve wijze de beoogde consistentie kan worden gerealiseerd.

Bij toepassing van dit uitgangspunt kan dan ook blijken dat voor specifieke situaties maatwerk is vereist en dat derhalve verschillen blijven bestaan.

5. Keuzen voor wettelijke keuringsregimes

De staatssecretaris hanteert in de adviesaanvraag twee cumulatieve criteria welke bepalend zijn voor de keuze voor al dan niet een wettelijke keuringsregeling:

- een reële kans op ongevallen waarbij ten minste twee personen tegelijkertijd ernstig tot dodelijk gewond kunnen raken;
- de keuring dient een wezenlijke bijdrage te leveren aan de veiligheid van het arbeidsmiddel in de gebruiksfase.

De commissie onderschrijft in beginsel de door de staatssecretaris gehanteerde criteria voor een wettelijk keuringsregime.

Vanwege de naar de mening van de commissie gekozen arbitraire grens van 'ten minste twee personen' stelt de commissie voor dat de overheid in het kader van haar monitorfunctie in de komende jaren registreert bij welke (arbeids)middelen ten minste één dode of ernstig gewonde is gevallen als gevolg van het technisch falen van het arbeidsmiddel. De bevindingen van deze registratie en de beoordeling van de ongevallen zouden ertoe kunnen leiden dat de gestelde norm wordt heroverwogen.

De commissie onderschrijft voorts de door de staatssecretaris gemaakte keuzen ten aanzien van de vraag welke (arbeids)middelen al dan niet onder een wettelijk keuringsregime dienen te vallen.

Hiernavolgend geeft de commissie per (arbeids)middel haar commentaar.

5.1 Drukapparatuur

Het voorstel van de staatssecretaris is om voor een negental categorieën van drukvaten, apparatuur en installatieleidingen een verplichte keuring te handhaven, met dien verstande dat de grenzen van de keuringsverplichting worden bepaald door de risico's. De keuringsfrequentie sluit daarbij aan bij de huidige regelingen.

Voorts bestaat het voornemen om de zogenoemde Regels voor toestellen onder druk (hierna: Regels) om te zetten in een Nederlandse norm.

De staatssecretaris geeft ten slotte aan dat in beginsel medewerking kan worden verleend aan de invoering van een risico-afhankelijke keuringstermijn, mits eenduidige en verifieerbare criteria kunnen worden opgesteld. De discussie

sie daarover tussen het ministerie en deskundigen uit het bedrijfsleven is nog niet afgerond.

De commissie stemt in met het voorstel van de staatssecretaris ten aanzien van de handhaving van een keuringsregime voor bedoelde negen categorieën en de daaraan verbonden keuringsfrequenties.

Alhoewel verschillend kan worden gedacht over het voornemen van de staatssecretaris ten aanzien van de Regels acht de commissie het wenselijk dat de huidige situatie van opstelling door onafhankelijke deskundigen en vaststelling van deze regels door de overheid wordt gehandhaafd.

De commissie verwijst in dit verband tevens naar haar opmerkingen over normalisatie en certificatie (zie hoofdstuk 6).

De commissie staat op dit moment in principe niet afwijzend tegenover de mogelijke invoering van een risico-afhankelijke keuringstermijn.

De commissie wil echter de resultaten van de lopende discussie tussen SZW en het bedrijfsleven afwachten alvorens tot een definitieve uitspraak te komen.

De commissie onderstreept in dit verband het belang van eenduidige en goed verifieerbare criteria, met name indien sprake zou kunnen zijn van meer keuringsinstanties.

5.2 Liften, roltrappen en dergelijke

De commissie stemt in met het voorstel van de staatssecretaris om het huidige keuringsregime voor liften te handhaven.

Het is de commissie bekend dat uit onderzoek is gebleken dat bij onderhoud van liften de meeste ongevallen plaatsvinden in de directe constructie rondom de liftkooi. Een en ander heeft te maken met onder meer te kleine kruipruimten en met de constructie van de scheidingswanden.

Naar de mening van de commissie worden dergelijke ongevallen niet voorkomen door een periodieke keuring, maar slechts door de ingebruiknamekeuring.

De Liftenrichtlijn bevat daartoe niet alleen bepalingen voor een veilig gebruik maar ook voorschriften gericht op veilig onderhoud van liften.

Voorts heeft de commissie nota genomen van de mededeling van de ministerieel vertegenwoordiger dat, in het kader van een zo efficiënt mogelijk beheer en toezicht, in Europees verband overleg plaatsvindt over een aantal arbozaken in verband met onder meer de toegang tot machinekamers van liften.

5.3 Arbeidsmiddelen

In de adviesaanvraag wordt een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën arbeidsmiddelen: hijskranen, hijs- en hefwerktuigen voor personen, hijs- en hefwerktuigen en hijs- en hefgereedschappen aan boord van schepen, en ten slotte overige apparatuur. Hiernavolgend wordt op de voorstellen van de staatssecretaris voor deze categorieën arbeidsmiddelen ingegaan.

5.3.1 Hijskranen

Het voorstel van de staatssecretaris is het bestaande wettelijke keuringsregime te handhaven voor mobiele kranen en torenkranen die geschikt zijn voor een lastmoment groter of gelijk aan 10 tonmeter, inclusief de verplichte tweemaaljaarlijkse keuring door een aangewezen keuringsinstantie, met tussendoor een verplichte keuring door een deskundige waarvan de keuze voor de werkgever vrij is. Verder is er volgens de staatssecretaris geen reden om de ingebruiknamekeuring door een gecertificeerde keuringsinstelling, welke is vervallen bij de implementatie van de Machinerichtlijn, opnieuw in te voeren.

De commissie stemt in grote lijnen met dit voorstel in.

De commissie wijst er echter op dat de bestaande praktijk van het niet meer uitvoeren van de ingebruiknamekeuring door een gecertificeerde keuringsinstelling niet in overeenstemming is met de desbetreffende wettelijke bepaling. Artikel 7, lid 1 van de Arbeidsomstandighedenregeling schrijft immers een dergelijke keuring nog steeds voor. Naar de commissie begrepen heeft bestaat in de praktijk voor de mobiele kranen en torenkranen die voorzien zijn van een CE-markering geen behoefte meer aan een dergelijke ingebruiknamekeuring. De commissie adviseert dan ook het voornoemde artikel aan te passen.

De commissie heeft voorts van de ministerieel vertegenwoordiger vernomen dat in de praktijk de mogelijkheid bestaat dat oudere kranen die nog niet voorzien zijn van een CE-markering, worden ingevoerd. Naar het oordeel van de commissie dient voor dergelijke kranen vanzelfsprekend de verplichting van een ingebruiknamekeuring door een gecertificeerde keuringsinstelling te worden gehandhaafd.

Voorts pleit de commissie voor invoering van een verplichte opstellingskeuring door een gecertificeerde keuringsinstelling voor torenbouwkransen op rails, die in delen worden aangeleverd en worden opgebouwd op elke nieuwe locatie. Daarbij dient naar de mening van de commissie de verplichting tot periodieke keuring door een gecertificeerde instelling (tweejaarlijks) en tussendoor een

keuring door een door de werkgever aan te wijzen deskundige te worden gehandhaafd.

Bij torenbouwkransen die regelmatig opnieuw worden opgebouwd op nieuwe locaties, dient de frequentie van de verplichte periodieke keuring door een gecertificeerde instelling naar de mening van de commissie te worden afgestemd op de frequentie van de hiervoor bedoelde verplichte opstellingskeuringen.

In de huidige wettelijke regeling wordt diverse malen verwezen naar een door de werkgever aan te wijzen deskundige voor de uitvoering van keuringen. Door de ministeriële vertegenwoordiger is meegedeeld dat in een vervolgotraject onder meer aandacht zal worden geschonken aan criteria waaraan deze deskundigen moeten voldoen. De commissie merkt op het in dit verband gewenst te achten dat – afgestemd op de aard van het desbetreffende arbeidsmiddel – het deskundigheidsniveau, de onafhankelijkheid, de gewenste beschikbare keuringstijd en -capaciteit van deze deskundigen op toetsbare en handhaafbare wijze wordt gewaarborgd. De commissie ziet de voorstellen van de staatssecretaris dienaangaande met belangstelling tegemoet. Zij gaat er daarbij van uit in de gelegenheid te worden gesteld hierover te adviseren.

5.3.2 Hijs- en hefwerktuigen voor personen

De staatssecretaris stelt voor om voor dit type werktuigen een verplicht keuringsregime in te voeren, met uitzondering van de verplaatsbare hangsteigers. Met betrekking tot de keuringsfrequentie wordt voorgesteld voor hoogwerkers en hangsteigers met permanente opstelling, aansluiting te zoeken bij de keuringsregimes van respectievelijk hijskransen en liften.

Ten aanzien van de verplaatsbare hangsteigers biedt een jaarlijkse keuring volgens de staatssecretaris geen oplossing omdat dergelijke hangsteigers vaak meermalen per dag worden verplaatst. De staatssecretaris overweegt specifieke deskundigheidseisen te stellen aan degenen die met deze hangsteigers werken, te meer omdat de geconstateerde problemen vooral betrekking hebben op de opbouwfase.

Op het verzoek van de commissie om een verduidelijking van de onderbouwing van de beleidsvoornemens en om nadere informatie over ongevals cijfers, is door de ministeriële vertegenwoordiger de volgende informatie verstrekt. In 1997 zijn 130 ongevallen met dodelijke afloop bij de Arbeidsinspectie gemeld dan wel bekendgeworden. Zeven slachtoffers zijn gevallen bij het werken met verplaatsbare hangsteigers.

In de periode 1977-1992 zijn de volgende ongevallen met hangsteigers getraceerd:

3 maal kabelbreuk, 10 maal het loslaten van de bevestiging op het dak en 5 maal een aanvaring van de hangsteiger met een ander obstakel.

In 1997 hadden 17 van de 130 ongevallen met dodelijke afloop betrekking op het werken met hoogwerkers, waarvan in drie gevallen constructiefouten de oorzaak zijn geweest, terwijl één hoogwerker onstabiel bleek te zijn geweest. De overige ongevallen zijn veroorzaakt door bedieningsfouten en het door andere oorzaken uit een hoogwerker vallen.

De commissie is, mede gelet op deze aanvullende informatie en het voor de CE-markering geldende zwaardere regime voor dit type arbeidsmiddelen, van oordeel dat sprake dient te zijn van een tweejaarlijks verplichte keuring voor hoogwerkers, analoog aan het keuringsregime voor hijskranen en een anderhalfjaarlijkse verplichte keuring voor hangsteigers met permanente opstelling, analoog aan het keuringsregime voor liften.

Voorts onderschrijft de commissie de voornemens om voor de verplaatsbare hangsteigers een oplossing van de veiligheidsproblematiek te zoeken in het stellen van deskundigheidseisen aan de gebruiker.

De commissie attendeert erop dat in de Arbowetgeving sprake is verplichtingen tot het treffen van maatregelen bij valgevaar vanaf 2,50 meter, terwijl in het onderhavige kader gesproken wordt over 3 meter. De commissie bepleit eenduidigheid in dezen.

Tot slot wijst de commissie op situaties waarbij sprake kan zijn van meerdere wettelijk verplichte keuringsregimes. De commissie denkt daarbij in concreto aan de situatie waarin op een mobiele kraan een cabine is bevestigd die omhoog kan. Dergelijke installaties moeten gekeurd worden als kraan én als hoogwerker. Ter voorkoming van allerlei administratieve rompslomp, onder meer de noodzaak tot het bijhouden van twee kraanboeken, bepleit de commissie dat in dergelijke situaties de cabine niet afzonderlijk behoeft te worden gekeurd, doch wordt gezien als een onderdeel van de kraan.

5.3.3 Hijs- en hefwerktuigen en hijs- en hefgereedschappen aan boord van schepen

De staatssecretaris stelt geen wijziging voor van het bestaande, op grond van een ILO-verplichting ingevoerde keuringsregime voor dit type werktuigen en gereedschappen aan boord van schepen.

De commissie heeft hiervoor begrip, maar is van mening dat op termijn afstemming tussen het keuringsregime voor dit type werktuigen en gereed-

schappen aan boord van schepen en het keuringsregime voor deze arbeidsmiddelen aan de wal, in de rede ligt.

5.3.4 Overige arbeidsmiddelen

De beleidsvoornemens van de staatssecretaris ten aanzien van schiethamers, acetyleenontwikkelaars en reduceertoestellen geven de commissie geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

6. Normalisatie en certificatie

De commissie heeft nota genomen van het standpunt van de staatssecretaris ten aanzien van de invoering van het principe van marktwerking in de keuringsregimes van arbeidsmiddelen, alsmede ten aanzien van de wijze waarop daaraan door middel van normalisatie en certificatie gestalte kan worden gegeven.

De commissie gaat ervan uit dat het voorstel van de staatssecretaris over normalisatie en certificatie alleen betrekking heeft op de keuringen die, op grond van wettelijke bepalingen, door een onafhankelijke keuringsinstantie moeten worden uitgevoerd.

De commissie wijst erop dat in eerdere adviezen¹ geattendeerd is op de problematiek van een goede en adequate participatie van werkgevers- en werknemersorganisaties in normalisatie- en certificatie-trajecten. Daarbij speelt niet alleen het kostenaspect een belangrijke rol, maar ook de beschikbare capaciteit voor de noodzakelijke participatie. Voor de werknemersorganisaties in het bijzonder speelt daarbij de problematiek dat zij voor de bemensing van commissies een beroep moeten doen op deskundige leden.

De Raad heeft zich in het advies over normalisatie, certificatie en open grenzen van 21 oktober 1994 (pagina 33) op het standpunt gesteld dat zonder facilitering door de overheid de belanghebbende groeperingen niet voldoende in de gelegenheid zullen zijn de benodigde deskundigheid in te zetten.

Voorts brengt de commissie in herinnering het oordeel van de toenmalige Arboraad in zijn advies ten aanzien van het Integraal Beleidsplan Arbeidsomstandigheden (IBA), dat pas van een overdracht van taken en verantwoordelijkheden sprake zal kunnen zijn wanneer de overheid zich ervan heeft verzekerd dat beide partijen die taken en verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk kunnen waarmaken. De commissie heeft dit oordeel in haar advies over normalisatie van 2 september 1994 onderschreven.

Naar de mening van de commissie zijn na het uitbrengen van voornoemde adviezen vooralsnog te weinig vorderingen gemaakt ten aanzien van het

---

1 SER, *Reactie op de resultaten van de herbezinning op de rol van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij normalisatie-werkzaamheden*, publicatienr. 94/33, Den Haag 1994.
SER-advies *Normalisatie, certificatie en open grenzen*, publicatienr. 94/11, Den Haag 1994.
SER-advies *Heroriëntatie arbobeleid en Arbowed*, publicatienr. 97/03, Den Haag 1997.

daadwerkelijk kunnen waarmaken van taken en verantwoordelijkheden van de sociale partners in het normalisatieproces.

7. Bedrijfsinterne keuringsdiensten

De staatssecretaris stelt met betrekking tot de keuringsregimes voor de systematiek van de aanwijzing van de zogenoemde notified bodies (nobo's) in het kader van de Europese productrichtlijnen, waarbij in Nederland de aanwijzing geschiedt nadat de desbetreffende instantie is geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie (RvA), ook in te voeren voor de aanwijzing van keuringsinstanties voor de uitvoering van gebruikskeuringen. Per productgroep dienen dan afzonderlijke specifieke accreditatieschema's te worden opgesteld, inclusief de keuringsvereisten.

In de EG-richtlijn voor drukapparatuur is de mogelijkheid geopend dat lidstaten bedrijfsinterne keuringsdiensten aanwijzen om het werk dan wel een deel van het werk van de nobo's uit te voeren. De staatssecretaris wil van deze mogelijkheid gebruik maken onder de voorwaarde dat in die gevallen accreditatie dient plaats te vinden op basis van een daartoe specifiek ontwikkeld accreditatieschema. Verder zullen voorwaarden worden gesteld aan de zelfstandige positie van bedrijfsinterne keuringsdiensten binnen de eigen organisatie teneinde vermenging van bedrijfs- en veiligheidsbelangen te voorkomen.

De commissie stemt in beginsel in met het voorstel van de staatssecretaris om in Nederland met betrekking tot de aanwijzing van keuringsinstanties de systematiek van de nobo's te volgen. Ten aanzien van de problematiek van de participatie verwijst de commissie korthedshalve naar haar opmerkingen dienaangaande in hoofdstuk 6.

De commissie gaat er voorts van uit dat het voorstel van de staatssecretaris alleen betrekking heeft op die keuringen die op grond van wettelijke bepalingen moeten worden uitgevoerd.

Ten aanzien van het voorstel bedrijfsinterne keuringsdiensten in te schakelen voor gebruikskeuringen merkt de commissie het volgende op.

De commissie staat – in het verlengde van haar advies over het te volgen traject met betrekking tot de privatisering van de Dienst voor het Stoomwezen¹ – in beginsel niet afwijzend tegenover de inschakeling respectievelijk de aan-

---

1 SER, *Advies over het te volgen traject met betrekking tot de privatisering van de Dienst voor het Stoomwezen*, publicatienr. 93/38, Den Haag 1993.

wijzing (via accreditatie) van bedrijfsinterne keuringsdiensten voor het verrichten van verplichte keuringen binnen de eigen bedrijven.

In voornoemd advies uit 1993 heeft de commissie reeds aangegeven dat nadere regelingen moeten worden getroffen ten aanzien van een gegarandeerde functionele onafhankelijkheid van bedrijfsinterne keuringsdiensten (ook wel aangeduid als User Inspectorate) en ten aanzien van criteria voor deskundigheid en kwaliteit.

De commissie vraagt zich verder af op welke wijze de onafhankelijke positie kan worden getoetst. In het accreditatieschema zullen daartoe criteria moeten worden opgenomen. Een van de criteria naast de onafhankelijke positie binnen het bedrijf, zou kunnen zijn dat er geen sprake mag zijn van een vermenigving van het veiligheidsbelang en het economisch belang van keuringen voor het bedrijf.

Voorts dient het accreditatieschema te voorzien in een periodieke outputcontrole door een onafhankelijk keuringsinstituut. De frequentie ervan zou kunnen afhangen van de specifieke risico's van het desbetreffende type arbeidsmiddel.

8. Overige aspecten herziening keuringsregimes

De staatssecretaris geeft in de adviesaanvraag aan dat er ook andere aspecten aan de herziening van het keuringsregime zijn verbonden, welke betrekking hebben op het centraal keuringsregister, de monitoring, kenniscentra, eenduidige interpretatie, de samenhang met het MDW-traject productwetgeving en de keuring voor ingebruikname.

8.1 Centraal register

De commissie concludeert uit het gestelde over het centraal register in de adviesaanvraag en de toelichting dienaangaande door de ministerieel vertegenwoordiger dat een centraal (landelijk) register nauwelijks enige functie heeft gehad en dat een dergelijk register niet nodig is uit oogpunt van handhaving en toezicht door de Arbeidsinspectie.

De commissie stemt dan ook in met het voorstel van de staatssecretaris geen wettelijke verplichting tot een centraal register in te voeren. Per keuringsinstantie en in het zogenoemde kraanboek liggen de relevante gegevens immers vast.

De commissie gaat er daarbij van uit dat er door middel van voorwaarden in de aanwijzingsbeschikking van keuringsinstellingen, betrekking hebbend op registratie van bevindingen en toegankelijkheid van informatie, als het ware al is voorzien in een register op instellingsniveau.

8.2 Monitoring

De commissie onderschrijft het belang van het regelmatig monitoren van de effectiviteit van keuringsregimes. In dat kader is de commissie het eens met het voorstel om aansluiting te zoeken bij de zogenoemde arbomonitor.

Verder verwijst de commissie naar het gestelde in hoofdstuk 5 over de wenselijk geachte registratie van arbeidsongevallen waarbij ten minste één dode of ernstig gewonde is gevallen als gevolg van het technisch falen van een arbeidsmiddel.

8.3 Kenniscentra

De commissie acht het van belang dat de functie van kennis- en expertisecentrum bij de introductie van marktwerking behouden blijft. De commissie ondersteunt dan ook het voorstel in de specifieke accreditatieschema's eisen op te nemen ten aanzien van deskundigheid en ervaring.

Verder verwijst de commissie ten aanzien van het behoud van kennis en expertise bij keuringsinstellingen korthedshalve naar haar advies over de tweedelijnsinfrastructuur arbeidsomstandigheden¹.

8.4 Eenduidige interpretatie

De commissie stemt in met het voorstel van de staatssecretaris de keurings-eisen en keuringsinterpretaties op te nemen in specifieke accreditatieschema's. Het Centraal College van Deskundigen heeft hierin een toezichthoudende taak.

Verder stemt de commissie in met het voorstel van de staatssecretaris in de aanwijzingsbeschikking van keuringsinstellingen, samenwerking en overleg tussen instellingen als voorwaarde op te nemen.

8.5 Samenhang met MDW-traject

De commissie heeft met instemming kennisgenomen van het besluit van de staatssecretaris om de herziening van de keuringsregimes los te koppelen van de activiteiten in het kader van het MDW-traject voor productveiligheidswetgeving.

8.6 Keuring voor ingebruikname

De commissie is unaniem van mening dat de ingebruiknamekeuring voor liften en voor drukvaten dient te worden gehandhaafd.

Voor het overige zij korthedshalve verwezen naar hoofdstuk 5.

8.7 Wenselijkheid harmonisatie

De commissie vraagt ten slotte aandacht voor de problematiek van het grensoverschrijdend 'arbeidsmiddel'. Het ontbreken van een harmonisatie ten aanzien van zowel technische voorschriften als keuringsfrequenties leidt ertoe dat een bedrijf met verschillende keuringsregimes te maken krijgt. In de praktijk

---

1 SER-advies *Tweedelijnsinfrastructuur arbeidsomstandigheden*, publicatienr. 97/35, Den Haag 1997.

kan dat voor een bedrijf buitengewoon hinderlijk, vertragend, kostenverhogend en concurrentie-bemoeilijkend werken.

De commissie acht het wenselijk dat op Europees niveau een voor alle lidstaten geldend keuringsregime wordt ontwikkeld. Zij beseft evenwel dat met de totstandkoming daarvan een lange periode zal zijn gemoeid. Daarom dringt zij erop aan dat met voortvarendheid wordt getracht met de in dit verband relevante EU-landen afspraken te maken die leiden tot een erkenning van elkaars systemen en elkaars keuringscertificaten op het onderhavige terrein.

9. Kosten voor het bedrijfsleven

De staatssecretaris verwacht dat de kosten van invoering van de voorstellen tot herziening van de keuringsregimes in zijn algemeenheid gelijk blijven wat de bestuurskosten van het systeem betreft of iets lager zullen worden wat de tarieven van de keuringen betreft.

De commissie onderscheidt een viertal kostenposten, te weten de kosten voor het ontwikkelen van normen, voor certificatie en van accreditatie en van de keuringen zelf.

De commissie verwacht niet dat door introductie van marktwerking en meer concurrentie de tarieven lager zullen worden.

De kosten verband houdend met het ontwikkelen van normen, certificering en accreditatie zullen naar de mening van de commissie stijgen. Met name de kosten van het tot stand brengen van specifieke accreditatieschema's baart de commissie enige zorgen, ondanks de mogelijkheid om voor het ontwikkelingsproces subsidie te verkrijgen.

Het zorgvuldig ontwikkelen van wettelijke normen respectievelijk accreditatieschema's zal voor partijen, gelet op de te volgen procedures en de daarbij in acht te nemen zorgvuldigheid en inspraakmogelijkheden, tijdrovend en daardoor kostbaar zijn.

10. Ten slotte

De commissie plaatst ten slotte een drietal kanttekeningen bij de adviesaanvraag. Deze hebben betrekking op de beschrijving van de huidige situatie, de wenselijkheid van stroomlijning van keuringsregimes en de hantering van de risicograaf bij een eerste ordening van risico's.

In bijlage 1 bij de adviesaanvraag wordt een beschrijving gegeven van de huidige situatie van de keuringsregimes en de wettelijke basis van de verplichte keuringen.

De commissie is van mening dat de beschrijving van de huidige situatie ten aanzien van de wettelijke keuringsregimes, de wettelijke basis van de keuringsregimes en de daaruit voortvloeiende verplichtingen, alsmede de opsomming van keuringsplichtige middelen, correct is.

De commissie mist in de beschrijving evenwel een verwijzing naar een breed gedragen initiatief om tot een stroomlijning van de certificatie voor het verticaal transport te komen, te weten de oprichting van een Centraal College van Deskundigen voor Verticaal Transport (CCvD-VT).

De commissie onderschrijft in beginsel de wenselijkheid van stroomlijning van de verschillende keuringsregimes. Daarbij dient de huidige kwaliteit van de keuringsregimes te worden gehandhaafd. Verder mag naar het oordeel van de commissie niet de noodzaak om maatwerk te plegen daar waar dat nodig of wenselijk is uit het oog worden verloren.

De commissie heeft uit de beschrijving van de hantering van de risicograaf en uit de toelichting van de ministerieel vertegenwoordiger daaromtrent, begrepen dat de risicograaf een intern instrument is ten behoeve van een eerste ordening van risico's. Daarna wordt bezien of op grond van andere overwegingen, zoals in de discussienota '*Goed Keuren?*'¹ is aangegeven, een correctie van de risico-indeling dient plaats te vinden.

De commissie is van mening dat de risicograaf een bruikbaar beleidsinstrument kan zijn voor een eerste indeling in risicocategorieën. Andere overwe-

---

1 In de nota worden onder meer genoemd regimes in omringende buitenlandse landen, kans op veel/grote schade aan bijvoorbeeld het milieu, praktijkervaring, gevaar voor concurrentievervalsing op basis van veiligheid, invloed op werkgelegenheid, kosten van keuringen t.o.v. te verwachten veiligheids-winst, aansluiting op CE-regime, politieke criteria (bijvoorbeeld kernenergie).

gingen kunnen er evenwel toe leiden dat indeling plaatsvindt in een zwaardere risicoklasse of wellicht in een minder zware risicoklasse met als consequentie een zwaarder dan wel minder zwaar keuringsregime. Bij twijfelgevallen dient op grond van het basisprincipe 'safety first' voor indeling in de zwaardere klasse te worden gekozen.

De commissie acht het in dit kader evenwel niet opportuun een oordeel te vellen over de gebruikswaarde van de risicograaf. De aandacht van de commissie is dan ook uitgegaan naar de beoordeling van het resultaat van hantering van de risicograaf en de daaraan door de staatssecretaris verbonden conclusies met betrekking tot de keuringsregimes.

Den Haag, 18 juni 1998

H. Franken
voorzitter

E.V. Knopper
secretaris

Bijlagen bij Advies Herziening SZW-keuringsregimes arbeidsmiddelen

Samenstelling Commissie Arbeidsomstandigheden (ARBO)

leden

plaatsvervangende leden

Onafhankelijke leden

prof.mr. H. Franken (voorzitter)
mevrouw prof.mr.dr. E.M. Kneppers-Heynert
prof.dr. J.M.G. Leune
C. St. Nicolaas

Ondernemersleden

ing. A. Hekman (LTO-Nederland)
M.P. Hendriks (AWVN)
J.J.H. Koning (Vereniging VNO-NCW)
mr.drs. H. Kroezen (Vereniging VNO-NCW)
mr. W.M.J.M. van Mierlo (MKB-Nederland)

vacature (MKB-Nederland)

K.A.G. Punt (WGVB)
ir. H.W. Veenenbos (VNCI)
mr. J.M.J. Crombach (AVBB)
vacature
P.A. Schoormans (Koninklijke
Horeca Federatie Nederland)
mevrouw T.J. van der Blom
(Transport & Logistiek Neder-
land)

Werknemersleden

mevrouw drs. H.L. Bastiaan-Schonewille
(MHP)
J. Brüning (CNV)
mevrouw drs. C.E. Roozmond (FNV)

mevrouw E. Snoey (AbvaKabo)
drs. M.M.W. Wilders (FNV)

drs. A. Woltmeijer (CNV)

W.W. Muller (MHP)
mr. H. van Steenbergen (FNV)
dr. P. Ulenbelt (FNV Bond-
genoten)
mr. J.C.M.G. Bloemarts (FNV)
A. Visser (Bouw- en Houtbond
FNV)
J.M. Warning (FNV Bondgenoten)

Adviserende leden

drs. R.M.J. Voorthuis (VSO)
mevrouw mr. N. van der Wekken (VSO)

mr. A.H. Gooszen
mr. L.A.C.M. van Wayenburg

Ministeriële vertegenwoordigers

ir. G.M.M. Alink (V&W)

ir. H. Beunderman (VROM)

mr. R.D. Blinker (BiZa)

mevrouw mr.drs. J.C. Kliest (V&W)

drs. D.A. van Mulligen (EZ)

mr.ing. M.G. Nieuwstad (Just)

drs. R.O. Triemstra (SZW)

drs. G. Wagemaker (SZW)

drs. W.W. Jansen

Secretariaat

mr. E.V. Knopper

Samenstelling Werkgroep Herziening keuringsregimes arbeidsmiddelen (KAR)

Onafhankelijk leden

prof.dr. J.M.G. Leune (voorzitter)

C. St. Nicolaas

Ondernemersleden

R. de Blank (Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven)

J.J.H. Koning (VNO-NCW)

mr. H. Kroezen (FME-CWM)

mr. W.M.J.M. van Mierlo (MKB-Nederland)

A.J. Romers (Volker Stevin Materieel BV)

Werknemersleden

mevr. drs. H.L. Bastiaan-Schonewille (MHP)

drs. W. Eshuis (FNV)

dr. P. Ulenbelt (FNV Bondgenoten)

drs. M.M.W. Wilders (FNV)

drs. A. Woltmeijer (CNV)

Ministeriële vertegenwoordigers

drs. G. Wagemaker (SZW)

ing. H. Tamboer (SZW)

Secretariaat

mr. J.J.A.M. Brokamp